

Kedves Bodó Viktor, tisztelt Társulat!

Engedjék meg, hogy egy meg nem jelent újságcikk kapcsán, a tisztázás szándékával soraimmal zavarjak!

A próbariport nagy múltú műfaja a színházi újságírásnak. Célja, hogy felhívja a figyelmet egy készülő előadásra, ajánlja és népszerűsítse. Formája pedig az, hogy az újságíró próbára megy – amennyiben a rendező engedi –, ott kérdezősködik kicsit, de főképpen figyel, s utóbb megírja személyes benyomásait a látottakról-hallottakról. A műfaj jellege, a sajtóetika szabályai és a szokásjog szerint a riportot – ellentétben az interjúval – a szerző éppúgy nem mutatja be véleményezés vagy jóváhagyás céljából, mint ahogy egy publicisztikát vagy jegyzetet sem. Egy ilyen cikk születésének tehát feltétele a jóhiszemű együttműködés. (Esetünkben én Bodó Viktor kései és váratlan kérésére bemutattam az írást, majd az általa tolmácsolt társulati kifogásokra tekintettel felajánlottam, hogy a riportot váltsuk ki egy interjúval. Erre a rendező nem tudott sort keríteni. Ezek után ígéretemhez híven még változtattam a szövegen, akceptálva bizonyos eltitkolásokra vonatkozó kérést, bár ennek utóbb semmi jelentősége nem lett, hiszen – mint arról két nappal később a lap szerkesztőjétől értesültem – a színház lemondta a megbeszélte fotózást, ellehetetlenítve ezzel a cikk megjelenését.)

A próbariport jól bevált, népszerű műfaj volt, amikor még léteztek színházi, kulturális, képes hetilapok. Az éltebb újságírók (engem is közéjük értve) számos ilyen anyagot készítettek például a Film Színház Muzsikának. Szerették az olvasók, talán mert olykor érdekesebben, olvasmányosabban és informatívabban lehet így propagálni a bemutatót, mint egy-egy interjú által. Ezért gondoltam azt, hogy a Népszabadság Jövő 7 Magazinja – amely nagy példányszámú és populáris stílusú, képes hetilap – alkalmas e műfaj felélesztésére. Több ilyen anyagom meg is jelent az utóbbi időben. A legfrissebb tapasztalatomban azonban azt mutatja, hogy talán mégsem lesz eredményes a műfaj feltámasztásának kísérlete.

Megértem, hogy a próba rendkívül intim és érzékeny helyzet. Kívülállónak ott lenni, ez mindenképpen tapintatot igényel tőle, az alkotóktól pedig némi bizalmat. Legalább annak feltételezését, hogy nem ellenség, aki jelen van. Elképzelhető, hogy ezt a minimális bizalmat nehezebb olyasvalaki iránt tanúsítani, aki egyébként színikritikákat is ír. De hát az újságírás épp úgy több műfajú szakma/hivatás, mint a színészet. Az ember ír interjút is, kritikát is, riportot is, glosszát is. És ezeket el tudja választani egymástól. Értelemszerűen nem ír kritikát arról a produkcióról, amelynek próbáját nézte. És semmilyen módon nem él vissza avval, amit ott látott vagy hallott.

Az elmúlt húsz évben sok próbát néztem végig, nem csupán próbariportok okán, hanem abból adódóan is, hogy három évig egy színház dramaturgjaként dolgoztam. Éppen ezért azt is tudom, hogy egy kritikusnak kifejezetten hasznára válik, ha látja, hogy a színész, a rendező miként dolgozik, s hogy mennyi és milyen munka fekszik egy készülő előadásban.

Ha dolgom végezvén a próbán való jelenlétemmel – mint ezt Bodó Viktor utólag mondta – bárkit zavartam volna, azt őszintén sajnálom. Munkájukhoz ezúton kívánok minden jót, az előadáshoz sok sikert!

Budapest, 2005. január 29.

Üdvözlettel: